

MEDICINOS FAKULTETAS

**PROFESIJOS BAKALAURO BAIGIAMOJO DARBO
RENGIMO METODINĖS REKOMENDACIJOS**

Metodinė priemonė

Kaunas, 2021

MEDICINOS FAKULTETAS

**PROFESIJOS BAKALAURO BAIGIAMOJO DARBO RENGIMO
METODINĖS REKOMENDACIJOS**

Metodinė priemonė

Kaunas, 2021

Apsvarstyta Medicinos fakulteto posėdyje 2021 m. balandžio 21 d., protokolo Nr. M0-8.

Ketvirtasis leidimas: dr. Lijana Navickienė, dr. Rasa Tamulienė, dr. Rasa Volskienė, Ilona Venckienė, dr. Viktorija Piščalkienė, Dalia Kiverienė.

Recenzavo:

Prof. dr. Nijolė Savickienė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Doc. dr. Lina Kaminskienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Maketavo:

Donatas Misiūnas

Lietuvių kalbą redagavo:

Giedrutė Grigonienė

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS	5
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	5
PRATARMĖ	6
1. BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRINIŲ DALIŲ REIKALAVIMAI.....	7
1.1. Titulinis lapas	7
1.2. Turinys	7
1.3. Lentelių ir paveikslų sąrašas	8
1.4. Sąvokos ir santrumpos	9
1.5. Santrauka (lietuvių ir užsienio kalbomis).....	9
1.6. Įvadas	10
1.7. Literatūros analizė	13
1.8. Empirinio tyrimo metodika	18
1.9. Tyrimo rezultatai	22
1.10. Išvados ir rekomendacijos	23
1.11. Literatūra.....	24
1.12. Priedai	28
2. BENDRIEJI BAIGIAMOJO DARBO ĮFORMINIMO REIKALAVIMAI.....	30
3. BAIGIAMOJO DARBO GYNIMAS.....	33
LITERATŪRA	34
PRIEDAI	35

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Tyrimo problemos ir objekto formuluočių sąsajos	11
2 lentelė. Tinkami ir netinkami veiksmazodžiai tyrimo tikslo formuluotei	12
3 lentelė. Veiksmazodžiai, rekomenduojami tyrimo uždaviniams formuluoti.....	13
4 lentelė. Literatūros apžvalgos dalies struktūravimo ir teorinių uždavinių sąsajos	14
5 lentelė. Informacijos šaltinių naudojimas darbe	15
6 lentelė. Informacijos šaltinių panaudojimo darbe ir jų pateikimo literatūros sąraše pavyzdžiai	16
7 lentelė. Skirtumai tarp kiekybinių ir kokybinių tyrimų	18
8 lentelė. Tyrimo instrumento aprašymas.....	19
9 lentelė. Kokybinio tyrimo dalyvių sociodemografinių charakteristikų pateikimo pavyzdys	21
10 lentelė. Burnos sveikatos priežiūros specialisto kompetentingumą apibrėžiančios subkategorijos ir jas pagrindžiantys teiginiai	23
11 lentelė. Nekorektiškų bei nuosaikių ir tinkamų formuluočių pavyzdžiai	24
12 lentelė. Bibliografinės nuorodos sudarymo rekomendacijos.....	25
13 lentelė. Rekomenduojami studijų darbų šrifto nustatymai	31

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Turinio pavyzdys	8
2 pav. Lentelių ir paveikslų sąrašo pavyzdys	9
3 pav. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal amžių (N=68).....	21
4 pav. Tėvų, auginančių vaikus, turinčius Dauno sindromą, požiūris į jų vaikų burnos higieną ..	22
5 pav. Darbo dalių antraščių žymėjimas.....	31

PRATARMĖ

Šios atnaujintos metodinės rekomendacijos skirtos Kauno kolegijos Medicinos fakulteto visų studijų programų studentams, rengiantiems profesijos bakalauro baigiamuosius darbus, ir studentus konsultuojantiems dėstytojams. Metodinių rekomendacijų paskirtis – susisteminti pagrindinius metodologinius studijų darbų rengimo reikalavimus, paaiškinti šių darbų turinio ir įforminimo ypatumus, apibrėžti baigiamojo darbo vertinimo kriterijus, mokyti mokslinio darbo (projekto) planavimo ir atlikimo.

Baigiamųjų darbų rengimas yra svarbi studijų proceso sudedamoji dalis, kai studentas pademonstruoja savarankiškumo lygmenį, sudaromas prielaidos atsiskleisti jo kritiniam mąstymui, komunikaciniams, informacinių technologijų, užsienio kalbos gebėjimams, iniciatyvumui, kūrybiškumui, atsakomybei.

Profesijos bakalauro baigiamasis darbas – studento savarankiškai atliktas ir įformintas darbas, rodantis studento gebėjimą taikyti studijų metu įgytas žinias ir patirtį pasirinkti mokslinę literatūrą ir ją analizuoti, formuoti darbo tikslą, uždavinius bei tikslingai parinkus tiriamojo darbo metodus atlikti tyrimą, suformuluoti darbo išvadas ir rekomendacijas.

Studento rengiamo profesijos bakalauro baigiamojo darbo vadovo tikslas – padėti studentui pasirinkti tiriamosios problemos sprendimo būdus ir konsultuoti studentą, kai jam kyla klausimų. Darbo vadovas turėtų rekomenduoti įvairius mokslinės bei profesinės informacijos šaltinius, reikalingus pasirinktai tyrimo problemai tyrinėti.

Lietuvoje nėra vienodų profesijos bakalauro baigiamojo darbo rengimo reikalavimų. Kiekviena aukštojo mokslo institucija nurodo savo kriterijus ir apibrėžia esminius šio proceso žingsnius. Siekiant profesijos bakalauro baigiamųjų darbų rengimo kokybės, metodinės rekomendacijos yra nuolat atnaujinamos, atkreipiant dėmesį į dažniausiai pasitaikančias tokio pobūdžio darbų rengimo klaidas ir netikslumus.

Tikimės, kad šios metodinės nuorodos leis studentui nuosekliau planuoti profesijos bakalauro baigiamojo darbo rengimą, jį atlikti ir pasirengti viešai ginti baigiamąjį darbą.

1. BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRINIŲ DALIŲ REIKALAVIMAI

Baigiamojo darbo sudėtinės dalys (išdėstytos eiliškumo tvarka):

1. Titulinis lapas.
2. Turinys.
3. Lentelių ir paveikslų sąrašas.
4. Sąvokos ir santrumpos.
5. Santrauka.
6. Summary.
7. Įvadas.
8. Literatūros analizė.
9. Empirinio tyrimo metodika ir rezultatų analizė.
10. Išvados.
11. Rekomendacijos.
12. Literatūra.
13. Priedai.

Rekomenduojama baigiamojo darbo apimtis – 40-50 puslapių, neįskaitant priedų. Jei darbą rengia daugiau nei vienas studentas, baigiamojo darbo apimtis turėtų būti 50-70 puslapių, neįskaitant priedų.

1.1. Titulinis lapas

Tituliniame lape nurodomas kolegijos pavadinimas, fakulteto pavadinimas, katedros pavadinimas, studento vardas, pavardė, baigiamojo darbo pavadinimas, studijų programos pavadinimas (kilmininko linksniu), valstybinis studijų programos kodas, studijų krypties pavadinimas (kilmininko linksniu), baigiamojo darbo vadovo mokslo laipsnis, vardas, pavardė, baigiamojo darbo konsultanto (jei buvos paskirtas) mokslo laipsnis, vardas, pavardė, darbo rengimo vieta (miestas), metai ir, jei yra, baigiamojo darbo specialios žymos informacija. Titulinio lapo pavyzdys pateikiamas [1 priede](#).

1.2. Turinys

Turinys rašomas kaip skyriaus antraštė, t. y., didžiosiomis raidėmis „TURINYS“ (1 pav.). Jame iš eilės nurodomi visų baigiamojo darbo struktūrinių pavadinimai ir puslapiai, kuriuose jie prasideda. Turinyje numeruojami tik baigiamojo darbo teorinės ir empirinės dalių skyriai ir poskyriai. Kitos struktūrinės dalys (lentelių ir paveikslų sąrašai, sąvokos, įvadas, išvados ir kt.) nenumerojamos.

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS	3
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	3
SĄVOKOS IR SANTRUMPOS	4
SANTRAUKA	5
SUMMARY	6
ĮVADAS	7
1. SKYRIAUS PAVADINIMAS	8
1.1. Poskyrio pavadinimas	8
1.1.1. Skirsnio pavadinimas	8
2. SKYRIAUS PAVADINIMAS	15
2.1. Poskyrio pavadinimas	30
2.1.1. Skirsnio pavadinimas	30
2.1.1.1 Skirsnio pavadinimas	45
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	50
LITERATŪRA	51
PRIEDAI	53

1 pav. Turinio pavyzdys

1.3. Lentelių ir paveikslų sąrašas

Lentelių (naudojamų darbe) sąrašas:

- pateikiamas naujame lape, po turinio;
- į sąrašą turi būti įrašytos visos darbe naudojamos lentelės;
- nurodomas lentelės numeris, jos pavadinimas, puslapis, kuriame ji yra;
- lentelėms numeruoti tekste naudojama atskira, tik lentelėms skirta, ištininė numeracija.

Paveikslų (naudojamų darbe) sąrašas:

- pateikiamas po lentelių sąrašo tame pačiame lape;
- į sąrašą turi būti įrašyti visi darbe naudojami paveikslai;
- nurodomas paveikslo numeris, jo pavadinimas, puslapis, kuriame jis yra;
- paveikslams numeruoti tekste naudojama atskira, tik paveikslams skirta ištininė numeracija.

Lentelių ir paveikslų sąrašo pavyzdys pateiktas 2 pav.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Nudegimo traumas patyrusių pacientų pasiskirstymas pagal traumos sunkumą	8
2 lentelė. Akių nudegimų, esant skirtingoms aplinkybėms, priežasčių palyginimas	11
3 lentelė. Lengvo ir sunkaus laipsnio akių nudegimų priežasčių palyginimas	13

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Odos struktūra	6
2 pav. Paviršinis (pirmo laipsnio) nudegimas	7
3 pav. Pacientų pasiskirstymas amžiaus grupėse	11

2 pav. Lentelių ir paveikslų sąrašo pavyzdys

Lentelių ir paveikslų naudojimo tekste bei įforminimo reikalavimai pateikti [Kauno kolegijos Medicinos fakulteto savarankiškų rašto darbų rengimo ir įforminimo metodinėse rekomendacijose](#) (p. 39-41).

1.4. Sąvokos ir santrumpos

Pateikiamos pagrindinės baigiamajame darbe vartojamos sąvokos, specifiniai, nauji terminai, santrumpos bei jų apibrėžimai, paaiškinimai. Šalia sąvokos ar santrumpos apibrėžimo, paaiškinimo turi būti pateikta nuoroda į informacijos šaltinį. Sąvokos ir santrumpos pateikiamos abėcėlės tvarka. Sąvokos ir santrumpos turinyje nenumerojamos.

1.5. Santrauka (lietuvių ir užsienio kalbomis)

Santrauka – tai glaustai išdėstyta baigiamojo darbo esmė lietuvių ir užsienio kalbomis (pasirinktinai anglų, vokiečių, prancūzų). Santraukoje turi būti pristatyta:

- darbo tema;
- pagrindiniai žodžiai;
- temos aktualumas;
- tyrimo problema;
- tyrimo objektas;
- tyrimo tikslas;
- tyrimo uždaviniai;

- tyrimo metodika ir tiriamieji (aptariama labai glaustai);
- pagrindiniai empirinio tyrimo rezultatai.

Kiti santraukai keliami reikalavimai:

- apimtis – 1 puslapis;
- turinyje nenumerojama;
- santrauka lietuvių ir užsienio kalba rašoma atskiruose lapuose;
- santrauka lietuvių ir užsienio kalba turi būti identiška;
- santrauka turi būti parengta taisyklinga užsienio kalba.

Pastaba. Santrauką patariama rašyti baigiamojo darbo rengimo pabaigoje.

1.6. Įvadas

Įvadas – tai įžanginė baigiamojo darbo dalis, kurioje atskleidžiamas pasirinktos tyrimo temos aktualumas ir apibrėžiami tyrimo parametrai. Įvadas turi būti parašytas taip, kad perskaičius jį būtų galima suprasti baigiamojo darbo esmę. Įvadas turi apimti visus svarbiausius baigiamojo darbo aspektus, pateikiamus darbo skyriuose, todėl jo rašymo stilius turi būti konkretus ir aiškus. Įvado apimtis – nuo 1 iki 3 puslapių.

Įvade turi būti:

1. Temos aktualumo pagrindimas.

Temos aktualumas turi būti pagrindžiamas remiantis anksčiau kitų autorių atliktų tyrimų rezultatais, statistikos duomenimis ar dokumentais. Pagrindžiant temos aktualumą turi būti naudojamas citavimas ir (ar) perfrazavimas, vengiama teorinių analizuojamo tyrimo objekto, terminų apibrėžimų. Tyrimo temos aktualumo pagrindimas turi būti skirtas analizuojamai problemai bei praktinei darbo reikšmei atskleisti.

2. Tyrimo problema.

Tyrimo problema kyla iš tyrimo aktualumo. Tikslī tyrimo problemos formuluotė turi būti įvardijama klausimo forma. Tyrimo problemos formuluotei rekomenduojama naudoti atviro tipo klausimus (pavyzdžiui: *kaip, koks, koku būdu* ir kt.). Atliekant laboratorinius tyrimus problema gali būti formuluojama uždaro tipo klausimu, t.y. *ar*. Tyrimo problemų formuluočių pavyzdžių pateikta 1 lentelėje.

3. Tyrimo objektas.

Tyrimo objektas nurodo tai, kas bus tiriama. Tyrimo objektas turi būti formuluojamas remiantis iškelta tyrimo problema (1 lentelė).

1 lentelė. Tyrimo problemos ir objekto formuluočių sąsajos

Tiksli tyrimo problemos formuluo­­tė	Tyrimo objektas	
	Teisingai	Neteisingai
Kaip kinta pacientų funkcinė ir emocinė būklė po estetinio protezavimo?	Pacientų funkcinės ir emocinės būklės kaita po estetinio protezavimo.	Pacientai po estetinio protezavimo procedūros.
Koks vyresnio amžiaus pacientų požiūris į apsauginių priemonių naudojimą rentgenologinio tyrimo metu?	Vyresniojo amžiaus pacientų požiūris į apsauginių priemonių naudojimą rentgenologinio tyrimo metu.	Apsauginės priemonės, naudojamos rentgenologinio tyrimo metu.
Kokios sąsajos tarp ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos ertmės būklės ir mitybos įpročių?	Sąsajos tarp ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos ertmės būklės ir mitybos įpročių.	Ikimokyklinio amžiaus vaikai.
Koks vartojamų sūrio traškučių su juodgrūdės sėklomis poveikis cholesterolio kiekio pokyčiams kraujyje?	Cholesterolio kiekio pokyčiai kraujyje vartojant sūrio traškučius su juodgrūdės sėklomis.	Sūrio traškučių su juodgrūdės sėklomis poveikis.
Ar iš fizikiniais veiksniais paveiktų kraujo ląstelių išskiriamas toks pats DNR kiekis?	Iš fizikiniais veiksniais paveiktų kraujo ląstelių išskirtas DNR kiekis.	Fizikiniai veiksniai.

4. Tyrimo tikslas.

Tyrimo tikslas nurodo bendrą tyrimo kryptį ir orientuojamas į teorinę ir empirinę tyrimo problemos analizę. Formuluo­­jant tyrimo tikslą svarbu atsižvelgti į tai, kokio tipo tyrimą ketinama atlikti (vertinamąjį, sąsajų (ryšio) nustatymo, aprašomąjį ir pan.). Tyrimo tikslas pradedamas formuluoti veiksmažodžiu. Tyrimo tikslo formuluo­­tėje vartotinas veiksmažodis, nurodantis rezultatą. Dažniausiai vartojami šie veiksmažodžiai:

- **įvertinti** – vartojamas atliekant vertinamojo pobūdžio tyrimą. Veiksmažodis „įvertinti“ vartojamas tuo atveju, kai ketinama atlikti vertinimą panaudojant standartą (standartizuotą vertinimo metodiką), kuri tyrimo rezultatus leidžia suklasifikuoti į „atitinkančius standartą“ ir „neatitinkančius standarto“ (pavyzdžiui, *įvertinti ikimokyklinio amžiaus moksleivių laikyseną; įvertinti vyresnio amžiaus pacientų žinias apie individualią burnos higieną*);

- **nustatyti** – vartojamas tuo atveju, kai atliekamas poveikio tyrimas (pavyzdžiui, nustatyti veidrodžio terapijos poveikį fantominiam skausmui mažinti asmenims po apatinės galūnės amputacijos), būklės nustatymo tyrimas, kai neturime vertinimo standarto (pavyzdžiui, *nustatyti vyresnio amžiaus pacientų mitybos įpročius*), sąsajų (ryšio) nustatymo tyrimas (pavyzdžiui, *nustatyti sąsajas tarp ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos ertmės būklės ir mitybos įpročių*). Sąvoka „sąsajos“ vartojama tuo atveju, kai duomenų analizė atliekama aprašomosios statistikos lygmeniu, o „ryšys“ – kai atliekami statistiškai pagrįsti koreliacijos koeficiento skaičiavimai.

- **atskleisti** – dažniausiai vartojamas atliekant aprašomojo pobūdžio tyrimą, kurio tikslas – aprašyti tiriamojo objekto būseną (pavyzdžiui, *atskleisti vyresnio amžiaus pacientų požiūrį į apsaugos priemones, naudojamas rentgenologinio tyrimo metu; atskleisti pacientų nuomonę apie mitybos įtaką eduoniui susidaryti*).

- **palyginti** – dažniausiai vartojamas tuo atveju, kai siekiama palyginti dviejų ar daugiau tiriamųjų grupių/objektų/priemonių ir pan. privalumus, trūkumus, panašumus, skirtumus, efektyvumą, požiūrį ir t.t. (pavyzdžiui, *palyginti kaimo ir miesto vietovėse gyvenančių asmenų burnos higienos įpročius*).

Tyrimo tikslui formuluoti NEVARTOTINI veiksmažodžiai, reiškiantys neįvertinamą veiksmą ir neparodantys planuojamo tyrimo rezultato (2 lentelė):

2 lentelė. Tinkami ir netinkami veiksmažodžiai tyrimo tikslo formulotei

Tinkami veiksmažodžiai	Netinkami veiksmažodžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● atskleisti ● nustatyti ● įvertinti ● palyginti 	<ul style="list-style-type: none"> ● išsiaiškinti ● atlikti tyrimą ● parašyti ● išanalizuoti

5. Tyrimo uždaviniai.

Tyrimo uždaviniai nurodo, kaip bus siekiama numatyto tyrimo tikslo. Formuluojant tyrimo uždavinius, reikia atsižvelgti į šiuos kriterijus:

- uždaviniai turi būti numeruojami;
- uždavinys visuomet pradedamas formuluoti veiksmažodžiu (reiškiančiu pamatuojamą veiksmą, žr. 3 lentelę);
- viename uždavinyje gali būti tik vienas veiksmažodis;
- formuluojami teoriniai ir empiriniai uždaviniai. Teorinio pobūdžio uždaviniai yra skirti teorinei (analitinei) tyrimo daliai rengti, empiriniai – empirinei (praktinei) tyrimo daliai atlikti.
- uždavinių turi būti tiek, kiek reikia tyrimo tikslui pasiekti (paprastai tyrimo uždavinių skaičius yra nuo trijų iki penkių).
- tyrimo uždavinių formuluotės neturi būti tokios pačios, kaip tyrimo tikslas;
- tyrimo uždavinys negali būti platesnis už tyrimo tikslą.

3 lentelė. Veiksmoždziai, rekomenduojami tyrimo uždaviniams formuluoti

Teoriniai uždaviniai		Empiriniai uždaviniai	
Vartojami	Nevartojami	Vartojami	Nevartojami
<ul style="list-style-type: none"> • apibrėžti • išskirti • parengti (teorinį modelį, metodiką) • teoriškai pagrįsti (ryšį, prielaidą) • atskleisti • aprašyti 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuoti • atlikti mokslinės literatūros apžvalgą • išanalizuoti mokslinę literatūrą • išsiaiškinti • parašyti 	<ul style="list-style-type: none"> • nustatyti • įvertinti • atskleisti • palyginti • identifikuoti • išskirti 	<ul style="list-style-type: none"> • atlikti tyrimą • atlikti apklausą • iširti • pamatuoti • apklausti • surinkti (duomenis) • išanalizuoti • išsiaiškinti

6. Tyrimo metodai.

Įvardijami tiek teoriniam, tiek empiriniam tyrimui atlikti naudojami metodai, išskiriant *duomenų rinkimo* (interviu, apklausa, testavimas ir kt.) bei *duomenų analizės* (*turinio analizė, aprašomosios statistikos skaičiavimai ir kt.*) metodus. Trumpai nurodomas naudojamų metodų tikslas.

7. Tiriamieji

Trumpai nurodoma, kiek tiriamųjų dalyvavo tyrime bei kokiomis charakteristikomis jie pasižymėjo.

8. Baigiamojo darbo struktūra.

Glaustai pristatomos pagrindinės baigiamojo darbo dalys (teorinė ir empirinė), trumpai paaiškinama kiekvieno darbo skyriaus ir (ar) poskyrio paskirtis. Nurodoma darbo apimtis puslapiais, naudotos literatūros ir kitų informacijos šaltinių skaičius, lentelių ir paveikslų skaičius.

1.7. Literatūros analizė

Pirmoji baigiamojo darbo dalis apima teorinį tyrimą ir skirta empirinio tyrimo teoriniam pagrindimui. Teorinio tyrimo eiga remiasi teorinių uždavinių atskleidimu. Teorinio tyrimo uždaviniai įprastai tarnauja pagrindinėms sąvokoms, sampratoms apibrėžti bei dimensijoms, kriterijams ir rodikliams, kuriais remiantis ketinama konstruoti tyrimo instrumentą, pagrįsti. Teoriniai tyrimo uždaviniai atskleidžiami remiantis patikimais informacijos šaltiniais – mokslinė literatūra, dokumentais, statistikos duomenimis, disertacijų, magistro tezėmis ir pan. Analizuojant literatūrą pasirinkta tyrimo tema rekomenduojama, kad ne mažiau nei pusė šaltinių būtų ne senesni nei penkerių metų. Šioje tyrimo dalyje turėtų dominuoti pirminiai informacijos šaltiniai (originalūs moksliniai straipsniai, magistro bei daktaro darbų tezės, monografijos, tyrimų ataskaitos, mokslo studijos ir pan.). Darbe gali būti naudojami ir antriniai informacijos šaltiniai (vadovėliai, enciklopedijos, metodinė medžiaga ir kt.). Nerekomenduojama naudoti vikipedijos, mokslo

populiarinimo leidinių, žiniasklaidos priemonių, informacinių portalų, grožinės ir populiariosios literatūros, studentų darbų, nedokumentuotų šaltinių, publicistinio pobūdžio informacijos šaltinių (lankstinukų, pramoginių straipsnių internete ir pan.). Atkreiptinas dėmesys, jog literatūros analizė pateikiama trečiuoju asmeniu.

Teorinę tyrimo (literatūros analizės) dalį rekomenduojama struktūruoti į skyrius ir poskyrius pagal įvadinėje darbo dalyje apibrėžtus tyrimo uždavinius. Išvadų dalyje kiekvienam uždaviniui turi būti pateikiama po vieną išvadą (4 lentelė).

4 lentelė. Literatūros apžvalgos dalies struktūravimo ir teorinių uždavinių sąsajos

Tyrimo uždavinys	Teorinės tyrimo (literatūros apžvalgos) dalies skyriaus/poskyrio pavadinimas	Tyrimo uždavinio išvados
1. Aprašyti èduonies sampratà bei veiksnius, lemiančius jo susidarymà	1. ÈDUONIENÈS SAMPRATA IR VEIKSNIAI, LEMIANTYS JO SUSIDARYMÀ 1.1. Genetiniai veiksniai 1.2. ...x...veiksniai 1.3. ...x... veiksniai	1. Apžvelgę mokslinę literatūrą galime daryti išdavà, kad èduonis – tai..... Mokslinės literatūros apžvalga parodė, kad yra dažniausiai pasitaikantys x, y, z èduonies susidarymo veiksniai
2. Atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos bûklės ypatumus	2. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ BURNOS BÛKLÈS YPATUMAI.	2. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad ikimokykliniame amžiuje vyksta x, y, z vaikų burnos bûklės pokyčiai
3. Teoriškai pagrįsti tinkamos burnos higienos įpročius	3. TINKAMOS BURNOS HIGIENOS ĮPROČIAI	3. Apibendrinant galima teigti, kad tinkamos burnos higienos įgūdžiai apima reguliarių x, y, z priemonių naudojimą ir t. t.

Korektiško informacijos šaltinių citavimo (perfrazavimo) principai.

Teorinėje darbo dalyje naudojami informacijos šaltiniai tekste gali būti minimi dviem būdais:

- **Cituojami** - kai informacijos šaltinyje pateikta konkreti teksto frazė identiškai pakartojama baigiamajame darbe. Citatos rašomos kabutėse.

- **Perfrazuojami** - kai informacijos šaltinio frazė baigiamajame darbe perpasakojama savais žodžiais.

Įprasta, jog rengiant baigiamąjį darbą dažniau yra naudojamas perfrazavimas nei citavimas.

Kauno kolegijos studentams studijų ir mokslo darbuose cituojant ir (ar) perfrazuojant informacijos šaltinius rekomenduojama laikytis tarptautinių citavimo taisyklių APA. Informacijos šaltinių nuorodų baigiamajame darbe pavyzdžiai pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė. Informacijos šaltinių naudojimas darbe

Šaltinio tipas	Autorius	Minties pateikimas tekste PERFRAZUOJANT	Minties pateikimas tekste CITUOJANT
Mokslinis straipsnis (knyga)	Vienas autorius	Pasak Garcia (2014),tekstas... <i>arba</i> tekstas... (Garcia, 2014).	Garcia (2014, p. 12) pažymi, kad „.....tekstas.....“.
	Du autoriai	Petronytė-Kvederauskienė ir Gudaitė (2018) teigia, kad.....tekstas..... <i>arba</i> tekstas... (Petronytė- Kvederauskienė, Gudaitė, 2018).	Petronytė-Kvederauskienė ir Gudaitė (2018, p. 41) teigia, kad „....tekstas...“.
	Nuo trijų iki penkių autorių šaltinis. Pirmą kartą nurodomos visų autorių pavardės, o vėliau rašomas pirmasis autorius bei santrumpa „et al.“ arba „ir kt.“.	<i>šaltinį minint pirmą kartą:</i> Ramanauskaitės, Zūbienės, Andriuškevičienės ir Saldūnaitės (2018) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad ...tekstas... <i>šaltinį minint vėliau:</i> Ramanauskaitės ir kt. (2018) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad ...tekstas... .	<i>šaltinį minint pirmą kartą:</i> Ramanauskaitė, Zūbienė, Andriuškevičienė ir Saldūnaitė (2018, p. 18) nurodo, jog “...tekstas...”. <i>šaltinį minint vėliau:</i> Ramanauskaitė ir kt. (2018, p. 18) nurodo, jog “...tekstas...”.
	Šeši ir daugiau autorių - minima tik pirmojo autoriaus pavardė, priduriant „ir kt.“.	Pereira ir kt. (2013) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad...tekstas... <i>arba</i> Tyrimas parodė, kad ...tekstas... (Pereira ir kt., 2013).	Pereira ir kt. (2013, p. 15) nurodo, jog ...tekstas... “.
Teisės aktai	Nėra	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo (2017) teigiama, kad...tekstas... <i>arba</i> tekstas...(Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo, 2017).	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo (2017, p.1) teigiama, kad „...tekstas...“.
Organizacijų oficialios internetinės svetainės	Nėra	Radiacinės saugos centro duomenimis (2015), ...tekstas... <i>arba</i> ...tekstas...(Radiacinės saugos centras, 2015).	

- Pateikiant skirtingų šaltinių nuorodas, autorių pavardės ir leidimo metai atskiriami kabliataškiu, pavyzdžiui: (Garcia, 2014; Freedman, 2012; Warnakulasuriya, 2010). Autorių atlikti tyrimai skliausteliuose vardijami nuo naujausio iki seniausio.

- Tekste minint skirtingas to paties autoriaus publikacijas, išleistas tais pačiais metais, jos atskiriamos rašant mažąsias raides (a, b, c ir t.t.) šalia publikacijos metų, pavyzdžiui: Miller, 2018 a, 2018 b.

- Jei nėra šaltinio autoriaus, pateikiant nuorodą tekste, minimas šaltinio pavadinimas ir leidimo metai, pavyzdžiui, Lietuvos statistikos departamentas, 2014.

Daugiau informacijos apie nuorodų į informacijos šaltinių studijų ir mokslo darbuose pateikimą rasite [Šarlauskienė, \(p.11, 2018\)](#) ir [Daubarienė \(2018\)](#).

Visi baigiamajame darbe panaudoti informacijos šaltiniai turi būti nurodyti literatūros sąrašė. Informacijos šaltinių nuorodų pateikimo tekste ir informacijos šaltinių pateikimo literatūros sąrašė pavyzdžiai pateikti 6 lentelėje.

6 lentelė. Informacijos šaltinių panaudojimo darbe ir jų pateikimo literatūros sąrašė pavyzdžiai

Šaltinis tekste	Šaltinis literatūros sąrašė
Moksliniai straipsniai žurnale (du autoriai)	
Petronytė-Kvedarauskienė ir Gudaitė (2018) teigia, kad...tekstas... <i>arba</i> ...tekstas... (Petronytė-Kvedarauskienė ir Gudaitė, 2018). <i>arba</i> Petronytė-Kvedarauskienė ir Gudaitė (2018, p. 41) teigia, kad „...tekstas...”.	Petronytė-Kvedarauskienė, D. ir Gudaitė, G. (2018). Narcisistinių asmenybių santykio su autoritetu patyrimas: kokybinė analizė. <i>Sveikatos mokslai</i> , 28(1), 40-46.
Moksliniai straipsniai (trys-penki autoriai)	
<i>šaltinį minint pirmą kartą</i> Lideikaitė, Malevič ir Gancevičienė, (2018) teigia, kad...tekstas... <i>arba</i> ...tekstas... (Lideikaitė, Malevič ir Gancevičienė, 2018). <i>arba</i> Lideikaitė, Malevič ir Gancevičienė (2018, p. 14) nurodo, jog “...tekstas...”.	Lideikaitė, A., Malevič, A. ir Gancevičienė, R. (2018). Pacientų, sergančių akne, gyvenimo kokybės vertinimas. <i>Sveikatos mokslai</i> , 28(1), 5-9.
<i>šaltinį minint vėliau</i> Lideikaitė ir kt. (2018) teigia, kad...tekstas... <i>arba</i>	

Šaltinis tekste	Šaltinis literatūros sąrašė
<p>...tekstas... (Lideikaitė ir kt., 2018).</p> <p><i>arba</i> Lideikaitė ir kt. (2018, p. 18) nurodo, jog "...tekstas..."</p>	
Moksliniai straipsniai (šeši ir daugiau autorių)	
<p>Gedminas ir kt. (2018) teigia, kad...tekstas... .</p> <p><i>arba</i> ...tekstas...(Gedminas ir kt., 2018).</p> <p><i>arba</i> Gediminas ir kt. (2018, p. 25) nurodo, jog "...tekstas..."</p>	<p>Gedminas, M., Neimanas, L., Vaitkaitis, D., Jasinskas, N., Šaferis, V., Stašaitis, K., ... & Mačiukas, A. (2018). Emergency Medicine Residents Lack the Necessary Autonomic Nervous System Balance and Short Relaxation Techniques Are Insufficient to Solve This. <i>Sveikatos mokslai</i>, 28(1), 31-35.</p>
Knygos	
<p>Joshua (2014) teigia, kad...tekstas... .</p> <p><i>arba</i> ...tekstas...(Joshua, 2014).</p> <p><i>arba</i> Joshua (2014, p.43) teigia, jog "...tekstas..."</p>	<p>Joshua, E. (2014). <i>Divorce and Loss: Helping Adults and Children Mourn when a Marriage Comes Apart</i>. Lanham: Rowman & Littlefield.</p>
Dokumentai, teisės aktai	
<p>Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo (2017) teigiama, kad...tekstas... .</p> <p><i>arba</i> ...tekstas...(dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas, 2017).</p> <p><i>arba</i> Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo (2017, p.1) teigiama, kad „...tekstas...“.</p>	<p>Dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas. 2017 m. gegužės 19 d. Nr. V-580. <i>Teisės aktų registras</i>, 2017-05-24, nr. 8708. [žiūrėta 2018 m. lapkričio 21 d.]. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/df8eba70406f11e7b66ae890e1368363</p>
Informacija iš organizacijų oficialių internetinių svetainių	
<p>Radiacinės saugos centro duomenimis (2015),...tekstas... .</p> <p><i>arba</i> ...tekstas... (Radiacinės saugos centras, 2015).</p>	<p>Radiacinės saugos centras. (2015) [žiūrėta 2015 m. lapkričio 3 d.]. Prieiga per internetą: http://www.rsc.lt/index.php/pageid/314.</p>

Daugiau informacijos apie literatūros sąrašo sudarymą pateikta šio leidinio [1.11 dalyje](#).

1.8. Empirinio tyrimo metodika

Empirinio tyrimo metodikos dalyje turi būti aptarta:

- Tyrimo strategija ir tyrimo metodai
- Tyrimo instrumentas
- Tyrimo organizavimas ir eiga, tyrimo imtis
- Tyrimo etika
- Tyrimo dalyviai

Tyrimo strategija. Nurodoma tyrime taikyta strategija – kiekybinė ar kokybinė. Tyrimo strategija turėtų būti parenkama atsižvelgiant į tyrimo tikslą.

• *Kiekybinė tyrimo strategija* įprastai taikoma, kuomet siekiama įvertinti, nustatyti, atskleisti išorinius požymius, kurie gali būti išmatuojami bei interpretuojami skaitine išraiška. Kiekybinio tyrimo strategija gali būti taikoma tuomet, kai nagrinėjama tyrimo tematika yra pakankama kiekybinio tyrimo instrumento parengimui.

• *Kokybinė tyrimo strategija* įprastai taikoma, kuomet siekiama atskleisti įvykio, atvejo, individo ar grupės požiūrius, nuostatas, vertybes. Kokybiniam tyrime duomenys dažniausiai yra žodinio ar vaizdinio pobūdžio. Kokybinis tyrimas yra rekomenduojamas tais atvejais, kai nagrinėjamos temos teorinis pagrindimas yra nepakankamas kiekybiniam tyrimui atlikti.

7 lentelėje pateikiami kiekybinių ir kokybinių tyrimų skirtumai.

7 lentelė. Skirtumai tarp kiekybinių ir kokybinių tyrimų

Charakteristikos	Kiekybinis tyrimas	Kokybinis tyrimas
Duomenys	Skaičiai	Žodžiai, paveikslai, nuotraukos, vaizdo medžiaga
Vieta ir sąlygos	Standartizuotos sąlygos, laboratorijos	Natūrali aplinka, kurioje veikia tyrimo dalyvis, t.y. namai, ligoninė ir pan.
Teorinis pagrindimas	Būtinai išsamus teorinis pagrindimas.	Pakanka abstraktesnio teorinio pagrindimo.
Duomenų rinkimo metodai	Apklausa, testavimas, eksperimentas, diagnostinė apžiūra, laboratorinis tyrimas	Interviu, stebėjimas, diskusijų grupė
Duomenų analizės metodai	Statistiniai skaičiavimai: aprašomoji statistika, grupių palyginimas, statistinių ryšių skaičiavimas	Turinio analizė, paveikslų, vaizdo medžiagos analizė

Tyrimo metodai. Turi būti įvardinti duomenų rinkimui ir duomenų analizei naudoti metodai.

• **Duomenų rinkimo metodai** nurodo, koku būdu buvo surinkti empirinio tyrimo duomenys. Dažniausiai naudojami duomenų rinkimo metodai atliekant **kiekybinį tyrimą**:

apklausa, testavimas, eksperimentas, diagnostinė apžiūra, laboratorinis tyrimas. Dažniausiai naudojami **kokybinio tyrimo** duomenų rinkimo metodai: *interviu, stebėjimas, diskusijų grupė*.

• **Duomenų analizės metodai** nurodo, koku būdu buvo analizuoti surinkti duomenys. Atliekant **kiekybinio tipo tyrimą** dažniausiai yra naudojami šie duomenų analizės metodai: *aprašomosios statistikos skaičiavimai* (dažniai, vidurkiai, moda, mediana ir pan.), *grupių palyginimo* (studento t testas, porinis t testas, Chi kvadratas ir pan.), *ryšių skaičiavimo* (koreliacijos koeficiento skaičiavimai, t.y., Pirsono, Spirmano, kontingencijos ir kt. koeficientų skaičiavimas). Atliekant **kokybinio tipo tyrimą** dažniausiai naudojama *turinio (content) analizė*.

Pasirinktas duomenų rinkimo metodas nurodo galimus duomenų analizės metodus. Duomenų rinkimo ir analizės metodai turi būti parenkami pagal numatytą tyrimo tikslą bei uždavinius.

Tyrimo instrumentas. Šioje dalyje turi būti trumpai pristatoma naudoto tyrimo instrumento sandara, t. y., kiek ir kokio tipo kintamųjų buvo matuota, kokia atskirų kintamųjų ar jų grupių paskirtis. Išsamesnis informacijos, kuri turėtų būti pateikiama pristatant tyrimo instrumentą, aprašymas pateikiamas 8 lentelėje.

8 lentelė. Tyrimo instrumento aprašymas

Duomenų rinkimo metodas	Naudotas tyrimo instrumentas	Informacija apie tyrimo instrumentą
Apklausa	Paties studento parengtas klausimynas	Nurodoma, kiek klausimų yra klausimyne, kiek atviro tipo, kiek uždaro tipo, kiek sociodemografinių klausimų, kokia atskirų klausimų grupių paskirtis.
	Standartizuotas klausimynas	Įvardijamas naudotos skalės pavadinimas bei jos autorius (nurodant literatūros sąrašę).
Interviu (diskusijų) grupė	Interviu klausimai	Kiek ir kokio tipo klausimų naudota (kiek klausimų apie subjektyvią patirtį, kiek kontekstinio tipo). Nurodoma, kurie klausimai įžanginiai, kurie giluminiai, kurie uždaromieji.
Stebėjimas	Stebėjimo kriterijai	Trumpai pristatoma, kokie ir kiek kriterijų buvo stebima.
Diagnostinė apžiūra	Vertinimo kriterijai	Pristatomos naudotos skalės ar indeksai, taikyti diagnostinės apžiūros metu.
Testavimas	Vertinimo kriterijai	Pristatomos skalės, kurios buvo naudotos testavimo metu.
Eksperimentas	Vertinimo kriterijai	Pristatomi kintamieji, kurie buvo matuoti prieš taikant intervenciją (eksperimentinei grupei) ir po jos.

Pastaba. Šioje dalyje **NEREIKIA** pateikti paties tyrimo instrumento. Jis pateikiamas baigiamojo darbo prieduose.

Tyrimo organizavimas ir eiga. Pristatoma, kokiais etapais, kada ir kur buvo vykdytas tyrimas. Dažniausiai tyrimo organizavimas ir eiga apima mokslinės literatūros analizės, tyrimo instrumento parengimo, duomenų rinkimo bei analizės etapus. Turėtų būti nurodomas laikotarpis, nuo kada iki kada buvo vykdytas kiekvienas šių etapų. Svarbu įvardinti vietą, kurioje vykdytas duomenų rinkimo etapas, paaiškinti, kaip duomenys buvo renkami.

- Jei buvo taikytas **apklausos metodas** svarbu paminėti, kiek anketų buvo išdalinta, kiek grįžo, nurodyti anketų grįžtamumo procentą, paminėti, koku būdu (žodžiu, raštu, internetu) buvo atlikta apklausa.

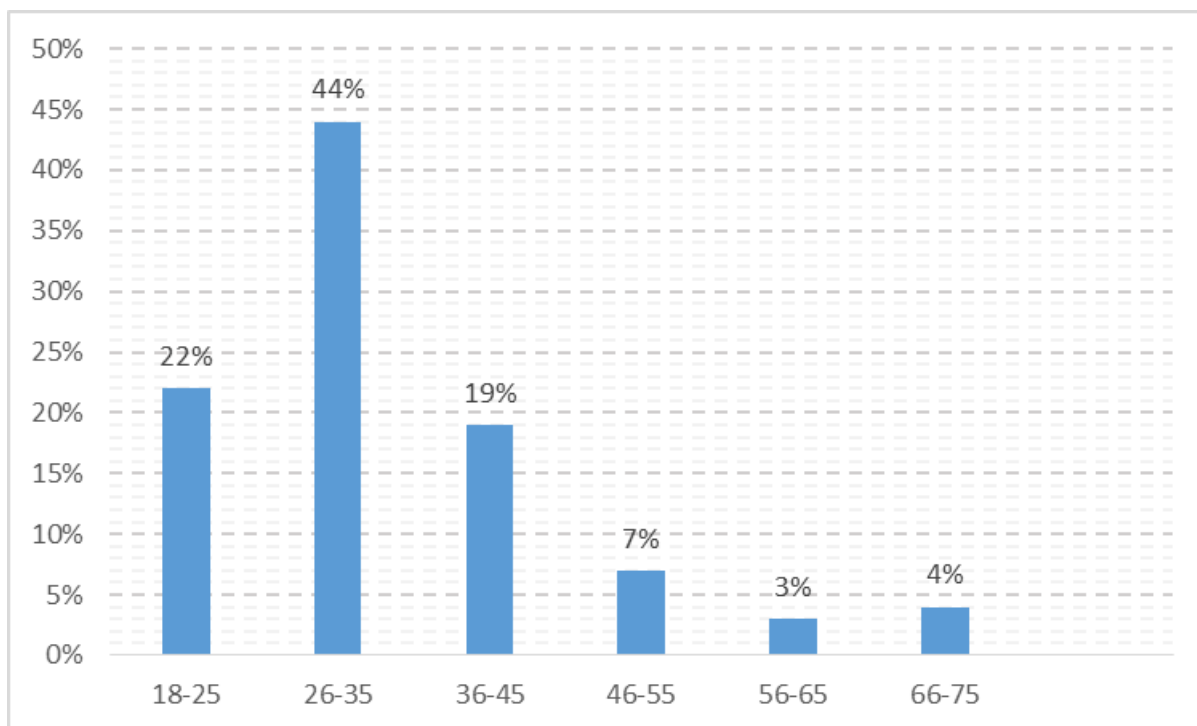
- Jei buvo naudotas **interview (diskusijų) grupės metodas**, reikia išsamiai aprašyti, kur ir kaip vyko interview, kokiais kriterijais remiantis buvo atrinkti informantai, kiek iš jų sutiko dalyvauti tyrime, kiek „nubyrėjo“.

- Jei buvo naudotas **eksperimento metodas**, reikia aprašyti, kokiais kriterijais remiantis buvo atrinkti eksperimento dalyviai, pagal kokius kriterijus jie buvo paskirstyti į kontrolinę ir eksperimentinę grupę, koks poveikis, kur ir kada buvo taikytas. Taip pat svarbu aprašyti, kiek tyrimo dalyvių buvo tyrimo pradžioje, kiek pabaigoje, dėl kokių priežasčių įvyko „nubyrėjimas“, jeigu jis buvo.

- Jei atlikta **diagnostinė apžiūra** ir (arba) **testavimas**, reikia nurodyti kur, kaip ir kada buvo vykdytas testavimas ir (ar) diagnostinė apžiūra.

Tyrimo imtis. Šioje dalyje pristatomas tyrimo imties sudarymo būdas, pvz. patogioji, kvotinė, sniego gniūžtės imtis ir pan. Tyrimo imtis turi būti pakankama numatytai duomenų analizei atlikti.

Tyrimo dalyviai. Pristatomos pagrindinės sociodemografinės tyrimo dalyvių charakteristikos, t.y., koks dalyvių pasiskirstymas pagal amžių, socialinį užimtumą ir pan. Šioje dalyje gali būti pristatomi tyrimo dalyvių antropometriniai (ūgis, svoris ir pan.) duomenys tuo atveju, jeigu to reikalauja tyrimo tikslas. Įprastai atliekant **kiekybinius tyrimus** tyrimo dalyvių antropometriniai duomenys ir (ar) sociodemografinės charakteristikos yra pateikiamos lentelėse ir (ar) grafikuose (3 paveikslas).

3 pav. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal amžių (N=68)

Atliekant **kokybinį tyrimą** informantų charakteristikos yra pateikiamos lentelėje, kiekvieną dalyvį aprašant atskirai. Pristatant kokybinio tyrimo dalyvius svarbus ne tik sociodemografinių charakteristikų, tačiau ir kitų informantų savybių, išgyvenimų (pavyzdžiui, patirtos traumos tipas, protinio atsilikimo laipsnis, profesija ir pan.) paminėjimas. Kokybinio tyrimo dalyvių pristatymo pavyzdys pateikiamas 9 lentelėje.

9 lentelė. Kokybinio tyrimo dalyvių sociodemografinių charakteristikų pateikimo pavyzdys

Informanto numeris	Lytis	Amžius	Vaiko amžius	Profesija	Protinio atsilikimo laipsnis
1.	Moteris	57 metai	18 metų	Bendrosios praktikos slaugytoja	Lengvas atsilikimas
2.	Moteris	48 metai	17 metų	Siuvėja	Sunkus atsilikimas
3.	Moteris	45 metai	13 metų	Buhalterė	Sunkus atsilikimas
4.	Moteris	47 metai	18 metų	Slaugė	Sunkus atsilikimas
5.	Moteris	38 metai	17 metų	Kepėja	Vidutinis atsilikimas
6.	Moteris	51 metai	16 metų	Mokytoja	Lengvas atsilikimas

Pastaba. Kiekybinio tyrimo dalyviai vadinami respondentais, kokybinio – informantais.

Tyrimo etika. Tyrimo etikos dalyje pristatoma, kokių etikos principų buvo laikomasi atliekant tyrimą. Atliekant tyrimus, būtina užtikrinti laisvo apsisprendimo dalyvauti tyrime bei informuoto sutikimo etikos principus. Bendra ir ypač svarbi tyrimų etikos ypatybė – leidimo gavimas iš institucijų bei organizacijų, kuriose atliekamas tyrimas. Todėl prieš atliekant tyrimą studentai turi kreiptis į įstaigos, kurioje vykdys tyrimą, administraciją ir įforminti reikalingus dokumentus (pateikti prašymą, metodiką ir pan.). Studentams rekomenduojama įvardinti, kokio etikos kodekso (pavyzdžiui, Amerikos biomedicininio tyrimų etikos kodekso) buvo laikomasi atliekant tyrimą, pateikiant informacijos šaltinių nuorodas. Tais atvejais, kai tyrimas vykdomas su nepilnamečiais asmenimis, turėtų būti gaunamas nepilnamečių tėvų ar jų globėjų sutikimas.

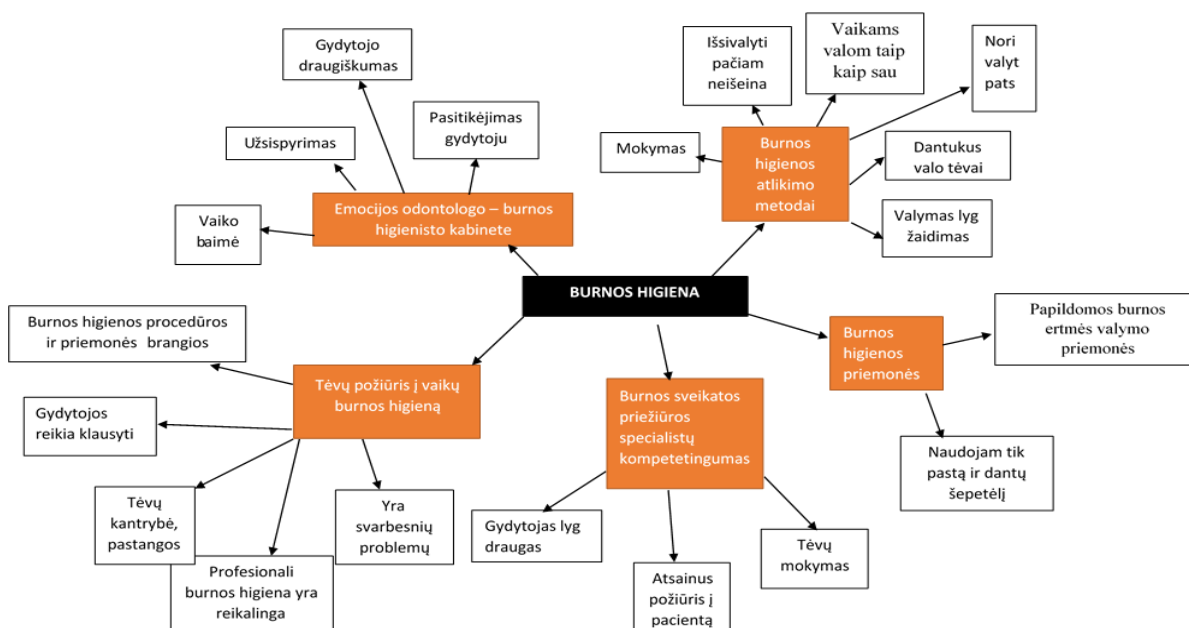
Pavyzdys

Prieš atliekant tyrimą buvo gautas leidimas iš X asmens sveikatos priežiūros įstaigos administracijos. Tiriamieji tyrime dalyvavo savanoriškai, buvo gautas paralyžiuotų pacientų ir jų artimųjų sutikimas. Taip pat buvo suteikta informacija apie šį tyrimą, nurodant tyrimo tikslą, tyrėjo funkcijas, galimybę susipažinti su tyrimo rezultatais. Buvo informuota, jog bus išsaugotas jų anonimiškumas ir konfidencialumas, tyrimo duomenys bus pristatomi apibendrintai.

1.9. Tyrimo rezultatai

Kiekybinio tyrimo rezultatai pristatomi grafikuose, lentelėse ar diagramose. Turėtų būti pateikiami tyrimo rezultatai, įrodantys numatytų empirinių tyrimo uždavinių pasiekimą.

Kokybinio tyrimo duomenys įprastai pristatomi naudojant nuotraukas, lenteles, schemas. Žemiau pateikiami kokybinio tyrimo rezultatų analizės pavyzdžiai (4 paveikslas ir 10 lentelė).

3 pav. Tėvų, auginančių vaikus, turinčius Dauno sindromą, požiūris į jų vaikų burnos higieną

10 lentelė. Burnos sveikatos priežiūros specialisto kompetentingumą apibrėžiančios subkategorijos ir jas pagrindžiantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Sveikatos priežiūros specialistų kompetentingumas	Gydytojas lyg draugas	„sutaria jie. Ir jis jau žino, kad va ten gydytoja jam nuvalys dantukus ir reikės pagulėt ir pabūt jam ramiai“; „Jam papasakojo, ką darys, ten, aišku, vaikiškai, bet jis atsisėdęs klausė. Atsimenu, leido jam pačiupinėt viską, tai jis buvo labai susidomėjęs“; „kažkaip, matyt, jau ir pripratęs“; „gydytojai sakė, kad labai šaunuolis, pagyrė“.
	Atsainus požiūris į pacientą	„Atlieka higieną, pasako, kad reikia valyt ir viskas“.
	Tėvų mokymas	„kai nuėjom pas stomatologę, ji parodė, kaip valyt krūminius dantis“; „gydytoja papasakojo, kaip valyt“.

1.10. Išvados ir rekomencijos

Išvados – tai baigiamojo darbo rezultatus apibendrinantys teiginiai. Išvados turi atskleisti svarbiausius teorinio ir empirinio tyrimo rezultatus. Kiekvienoje išvadoje turėtų būti pateikiama labai glausta ir tiksli informacija, demonstruojanti, kad tyrėjas pasiekė baigiamojo darbo įvade suformuluotą uždavinį. Išvadų turi būti tiek, kiek buvo suformuluota uždavinių. Pagrindiniai išvadoms keliami reikalavimai:

- išvados numeruojamos;
- kiekvienam uždaviniui rašoma po vieną išvadą;
- išvadų teiginiai turi būti glausti ir konkretūs;
- išvadų teiginiuose neturi būti pateikiamos procentinės tyrimo rezultatų išraiškos, negali būti citatų, lentelių, grafikų ir nuorodų į informacijos šaltinius;
- išvadose negali būti apibendrinančių teiginių tokiais klausimais, kurie nebuvo nagrinėti baigiamajame darbe;
- skyrius, kuriame pateikiamos išvados, nenumerojamas.

Paprastai studentų pateikiami tyrimų duomenys nėra reprezentatyvūs nacionaliniu ar regioniniu mastu, tad išvadose reikėtų vengti kategoriškų teiginių, tvirtinančių, jog tyrimas leidžia ką nors labai tiksliai spręsti apie vieną ar kitą tiriamą reiškinį. 11 lentelėje pateikiama nuosaikių ir tinkamų bei nekorektiškų formuluočių pavyzdžių.

11 lentelė. Nekorektiškų bei nuosaikių ir tinkamų formuluočių pavyzdžiai

Netinkamų (griežtų ir maksimalistinių) formuluočių pavyzdžiai	Tinkamų (nuosaikių ir sąlyginių) formuluočių pavyzdžiai
Tyrimo duomenys rodo, jog ligoninės <i>nedelsiant privalo...</i>	Tyrimo duomenys rodo, jog ligoninėms būtų tikslinga.....
Tyrimas <i>įrodė</i> , jog vyrų hedonistinės vertybės (skaniai pavalgyti, turėti pinigų, nerūpestingai leisti laiką) yra stipriau pasireiškiančios nei moterų...	Tyrimas <i>įrodė</i> , jog hedonistinių vertybių raiška sąlyginai yra stipresnė vyrų populiacijoje. Nustatyta tendencija yra statistiškai reikšminga.
Eksperimentas <i>galutinai įrodė</i> , kad minėtas tradicinis pacientų mokymo metodas yra <i>visiškai netinkamas...</i>	Šio eksperimento duomenys rodo, jog sąlyginai geresnis pacientų pasirengimas procedūrai buvo taikant grupinius užsiėmimus. Kontrolinių grupių pasiekimai yra kuklesni.

Rekomendacijos. Šioje darbo dalyje pateikiami siūlymai pasirinktai problemai spręsti. Išanalizavus tyrimo duomenis, formuluojami teiginiai ar naujos idėjos, t. y. praktinės rekomendacijos, nurodant, kokioje srityje tai galėtų būti pritaikyta. Šios rekomendacijos rašomos atskirame lape, po išvadų dalies. Pagrindiniai rekomendacijoms keliami reikalavimai:

- rekomendacijos turi būti tikslingos, t. y. nurodoma, kam jos skiriamos (pavyzdžiui, socialiniams darbuotojams, slaugytojams, pacientams, tėvams, sveikatos priežiūros arba farmacijos specialistams (konkrečiai įvardijant profesiją, gyventojų grupę ir kt.);
- rekomendacijos turi būti konkrečios, formuluojamos glaustai, remiantis atlikto teorinio ir empirinio tyrimo rezultatais;
- rekomendacijų dalyje reikia vengti bendrų frazių – gerinti, tobulinti ir t. t. Tikslinga pateikti konkrečius tyrimo problemos sprendimo variantus.

1.11. Literatūra

Literatūros ir kitų informacijos šaltinių sąrašas pateikiamas naujame lape po išvadų ir rekomendacijų, prieš priedus atskiru skyriumi su antrašte „LITERATŪRA“.

Literatūros sąrašė pateikiami *informacijos šaltinių bibliografiniai aprašai* – pagal nustatytas taisykles pateikta informacija apie šaltinį (autorius, metai, pavadinimas ir kt.), padedantys identifikuoti ir rasti nurodytą šaltinį.

Kuo daugiau šaltinių panaudota darbe, tuo išsamesnį domėjimąsi pasirinkta tema parodo studentas (rengiant baigiamąjį darbą reikėtų remtis bent 15-20 informacijos šaltinių). **Visi tekste nurodyti informacijos šaltiniai turi būti pateikti literatūros sąrašė.** Literatūros sąrašė negali būti šaltinių, kurie nėra paminėti tekste.

Bendri literatūros sąrašo sudarymo principai:

- dalis, kurioje pateikiamas literatūros sąrašas, nenumerojama;
- informacijos šaltiniai literatūros sąrašė numeruojami;

- šaltiniai literatūros sąrašė pateikiami abėcėlės tvarka (pagal autoriaus pavardę. Jei autoriaus nėra - pagal šaltinio pavadinimą). Slavų raidyno šaltiniai pateikiami atskirai, po lotynų (lietuvių, anglų k., vokiečių ir kt.), tęsiant numeraciją;

- pateikiant šaltinius iš internetinio puslapio, reikia pateikti prieigos nuorodą bei apsilankymo datą;

- jei informacijos šaltiniai imami iš duomenų bazių, prie kurių reikia prisijungimo duomenų, pateikiama tik bendra interneto nuoroda;

- jei šaltiniai imami tiesiogiai iš svetainių, nurodomas visas interneto adresas;

- knygos ar serijinio leidinio antraštė rašoma *pasviruoju šriftu*.

Rekomenduojama, kad ne mažiau kaip trečdalis literatūros šaltinių būtų užsienio autorių ir mažiausiai trys elektroniniai ištekliai būtų iš duomenų bazių. Naudojami tik mokslinės ir dalykinės informacijos šaltiniai.

Naudoti informacijos šaltiniai literatūros sąrašė pateikiami pagal bibliografinių aprašų rengimo taisyklės. Kauno kolegijos studentams studijų ir mokslo darbų bibliografiniai aprašai turi būti sudaromi pagal APA tarptautines taisyklės.

12 lentelė. Bibliografinės nuorodos sudarymo rekomendacijos

Literatūros šaltinis	Bibliografinių aprašų pavyzdžiai
Vieno autoriaus knyga	Autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė. (metai). <i>Knygos pavadinimas</i> . Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas. Pavyzdžiui: Petkevičienė, L. (2014). <i>Sergančiųjų žarnų ligomis maitinimasis</i> . Vilnius: Homo liber.
Dviejų autorių knyga	Autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, & autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė. (metai). <i>Knygos pavadinimas</i> . Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas. Pavyzdžiui: Palmer, S., & Cooper, C. L. (2013). <i>How to deal with stress</i> . London: Kogan Page.
Trijų–šešių autorių knyga	Autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, & autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė. (metai). <i>Knygos pavadinimas</i> . Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas. Pavyzdžiui: Macas, A., Jurkevičius, R., Vaškelytė, J. J., Mačiulienė, A., & Bakšytė, G. (2015). <i>Greitieji echokardiografijos protokolai anestezijoje, intensyviojoje terapijoje ir skubiojoje medicinoje: mokomoji knyga</i> . Kaunas: Vitae Litera.
Septynių ir daugiau	Autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė,

Literatūros šaltinis	Bibliografinių aprašų pavyzdžiai
autorių knyga	<p>pirmoji vardo raidė, autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė, . . . paskutinio autoriaus pavardė, pirmoji vardo raidė. (metai). <i>Knygos pavadinimas</i>. Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas.</p> <p>Pavyzdžiui: Ambrozaitis, A., Aukštuolienė, E., Bareišienė, V. M., Broslavskis, E., Davidavičienė, E., Gulbinovič, J., . . . Žlabys, P. (2010). <i>Infekcinių ligų vadovas</i>. Vilnius: Vaistų žinios.</p>
Knyga be autoriaus	<p><i>Knygos pavadinimas</i>. (metai). Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas.</p> <p>Pavyzdžiui: <i>Lietuvos sporto enciklopedija</i>. (2010). Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras.</p>
Knygos dalis	<p>Pavardė, pirmoji vardo raidė. (Metai). Knygos dalies pavadinimas. In Pavardė, pirmoji vardo raidė, <i>Knygos pavadinimas</i>, knygos dalies puslapiai. Leidimo vieta: Leidyklos pavadinimas.</p> <p>Pavyzdžiui: Petronis, A. (2007). Konfliktai šeimoje. Šeimos santykių deformacijos. In Ustilaitė, S., Gudžinskienė, V., Jakučiūnienė, D., Petronis, A., Narbekovas, A., Vaitoška, G., & Obelenienė, B. <i>Vaikų ir jaunimo rengimo šeimai programų rengimas: mokomoji metodinė priemonė</i>, 55-59. Vilnius: Sapnų sala.</p>
Elektroninės knygos	<p>Autorius (-iai). (Metai). <i>Knygos pavadinimas</i>. Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas. [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per internetą: interneto adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: Jankauskienė, D. (2014). <i>Sveikatos priežiūros darbuotojų ir gyventojų įtraukimo bei dalyvavimo e. sveikatos sistemoje mastas ir tendencijos Lietuvoje mokslo studija</i>. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. [žiūrėta 2015-11-07]. Prieiga per internetą: http://wdn.ipublishcentral.net/association_lithuania_serials/viewinside/63413649665215.</p>
Elektroninės knygos dalis	<p>Autorius (-iai). (Metai). Knygos dalies pavadinimas. In <i>Knygos pavadinimas</i>, knygos dalies puslapiai. Leidimo vieta: Leidyklos pavadinimas. [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per internetą: interneto adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: Petronis, A. (2007). Konfliktai šeimoje. Šeimos santykių deformacijos. In Ustilaitė, S., Gudžinskienė, V., Jakučiūnienė, D., Petronis, A., Narbekovas, A., Vaitoška, G., & Obelenienė, B. <i>Vaikų ir jaunimo rengimo šeimai programų rengimas: mokomoji metodinė priemonė</i>, 55-59. Vilnius: Sapnų sala. [žiūrėta 2015-11-07]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/neformalus%20ugdymas/SPPC.pdf.</p>
Straipsnis iš konferencijos leidinio	<p>Autorius (-iai). (Metai). Straipsnio pavadinimas. In <i>Konferencijos leidinio pavadinimas: paantraštė</i>, straipsnio puslapiai. Išleidimo vieta: leidyklos pavadinimas.</p> <p>Pavyzdžiui: Rapolienė, L., Razbadauskas, A., Petrauskas, S., & Martinkėnas, A. (2015). Balneoterapija naudojant geoterminį vandenį. In <i>Virtualūs instrumentai biomedicinoje 2015: tarptautinės mokslinės-praktinės konferencijos pranešimų medžiaga</i>, 98-105. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.</p>

Literatūros šaltinis	Bibliografinių aprašų pavyzdžiai
Straipsnis iš serijinio (žurnalo) leidinio	<p>Autorius (-iai). (Metai). Straipsnio pavadinimas. <i>Serijinio leidinio pavadinimas, tomas</i>(numeris), straipsnio puslapiai.</p> <p>Pavyzdžiui: Verbylė, D., & Kondratavičienė, V. (2013). Būsimųjų socialinių darbuotojų požiūris į vertybinį ugdymą studijų dalykuose. <i>Sveikatos mokslai</i>, 23(4), 140-145.</p>
Straipsnis iš elektroninio žurnalo	<p>Autorius (-iai). (Metai). Straipsnio pavadinimas. <i>Serijinio leidinio pavadinimas, tomas</i>(numeris), straipsnio puslapiai [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per internetą: interneto adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: Zolubienė, E., & Everatt R. (2015). Šeimos gydytojų rūkymo paplitimas ir jų pasirengimas teikti pagalbą pacientams, metantiems rūkyti. <i>Visuomenės sveikata</i>, 2, 9-15 [žiūrėta 2015-11-07]. Prieiga per internetą: http://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2015.2(69)/VS%202015%202(69)%20LIT%20A%20Gydytoju%20rukymas.pdf.</p>
Straipsnis iš serijinio (žurnalo) leidinio su DOI	<p>Autorius (-iai). (Metai). Straipsnio pavadinimas. <i>Serijinio leidinio pavadinimas, tomas</i> (numeris), straipsnio puslapiai. doi: numeris.</p> <p>Pavyzdžiui: Astrauskienė, A. (2013). Fizinio aktyvumo poveikis vyresnio amžiaus moterų širdies ir kraujagyslių sistemai. <i>Sveikatos mokslai</i>, 23(1), 96-99. doi: 10.5200/sm-hs.2013.017.</p>
Serijinis (žurnalo) leidinys iš duomenų bazės	<p><i>Serijinio leidinio pavadinimas</i>. (Metai). <i>Tomas</i>(numeris) [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per duomenų bazę: duomenų bazės interneto adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: <i>International Journal of Health Care Quality Assurance</i>. (2015). 28(8) [žiūrėta 2015-11-07]. Prieiga per duomenų bazę Emerald: http://www.emeraldinsight.com.</p>
Straipsnis iš duomenų bazės	<p>Autorius (-iai). (Metai). Straipsnio pavadinimas. <i>Serijinio leidinio pavadinimas, tomas</i>(numeris), straipsnio puslapiai [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per duomenų bazę: duomenų bazės interneto adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: Blokh, D., & Stambler I. (2015). Information Theoretical Analysis of Aging as a Risk Factor for Heart Disease. <i>Aging & Disease</i>, 6(3), 196-207 [žiūrėta 2015-11-07]. Prieiga per duomenų bazę EBSCOhost: http://search.ebscohost.com.</p>
Optinė laikmena	<p>Autorius (-iai). (Metai). <i>Optinės laikmenos pavadinimas</i> [laikmenos žyma]. Išleidimo vieta, leidyklos pavadinimas.</p> <p>Pavyzdžiui: Raymond, C., Rowe, E., Sheskey, P. J., & Quinn, M. E. (2009). <i>Pharmaceutical excipients 6</i> [CD-ROM]. London: Pharmaceutical Press.</p>
Teisės aktas	<p>Teisės akto pavadinimas. Data ir numeris. <i>Leidinio pavadinimas</i>, leidinio metai, leidinio numeris.</p> <p>Pavyzdžiui: Dėl buities, sanitarinių ir higienos patalpų įrengimo reikalavimų. 2003 m. balandžio 24 d. Nr. 501. <i>Valstybės žinios</i>, 2003, nr. 40-1820.</p>

Literatūros šaltinis	Bibliografinių aprašų pavyzdžiai
Standartas	<p><i>Standarto pavadinimas.</i> Išleidimo vieta, leidyklos pavadinimas.</p> <p>Pavyzdžiui: <i>LST ISO 3972: Juslinė analizė. Metodika. Skonio jautrumo nustatymo metodas (tapatus ISO 3972:2011) = Sensory analysis – Methodology – Method of investigating sensitivity of taste (ISO 3972:2011, identical).</i> Vilnius: Lietuvos standartizacijos departamentas.</p>
Disertacija, magistro darbas	<p>Pavardė, pirmoji vardo raidė. (Metai). <i>Disertacijos arba magistro darbo pavadinimas: daktaro disertacija arba magistro darbas.</i> Apimtis.</p> <p>Pavyzdžiui: Gerikienė, V. (2007). <i>Lietuvos bendruomenės slaugytojų pasitenkinimas darbu pirminės sveikatos priežiūros reformos sąlygomis: daktaro disertacija</i>, 133 p.</p>
Paveikslas iš interneto	<p>Paveikslo pavadinimas [paveikslas]. Prieiga per internetą: interneto adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: Skarlatinos bėrimas [paveikslas]. Prieiga per internetą: http://www.lib.uiowa.edu/hardin/md/dermatlas/scarletfever.html.</p>
Statistiniai duomenys	<p>Įstaiga (metai). Statistinių duomenų pavadinimas [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per internetą: adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: Eurostat (2014). Population of the year [žiūrėta 2017-11-09]. Prieiga per internetą: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableS_election=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugi_n=1</p>
Informacija iš institucijų, organizacijų ar kitų oficialių svetainių	<p>Įstaiga. Informacijos pavadinimas [žiūrėta prisijungimo data]. Prieiga per internetą: adresas.</p> <p>Pavyzdžiui: World Health Organization. International Classification of Diseases for Oncology, 3rd Edition (ICD-O-3) [žiūrėta 2015-11-25]. Prieiga per internetą: http://www.who.int/classifications/icd/adaptations/oncology/en/</p>

Daugiau informacijos apie bibliografinių aprašų sudarymą ir pateiktą literatūros sąrašę rasite [Šarlauskienė \(p. 13, 2018\)](#).

1.12. Priedai

Prieduose pateikiama studento savarankiškai parengta ir aktuali papildoma informacija: paveikslai, didelės duomenų lentelės ir kita pagalbini medžiaga, kuri nurodoma tekste.

Rengiant baigiamąjį darbą būtina laikytis akademinės etikos principų. Vienas dažniausių akademinų nusižengimų – plagijavimas. Akademiniai nusižengimai kolegijoje netoleruojami. Juos nustatčius taikomos įvairios nuobaudos (plačiau: [Plagiato prevencijos Kauno kolegijoje aprašas; Kauno kolegijos Akademinės etikos kodeksas](#)).

Teikdamas baigiamąjį darbą studentas turi pasirašyti baigiamojo darbo autoriaus e-deklaraciją. Pasirašydamas šią deklaraciją baigiamojo darbo autorius (-iai) asmeniškai įsipareigoja vadovautis akademinės etikos vertybėmis ir laikytis akademinės etikos kodekso.

Galimi plagiato tipai:

- svetimo darbo (pirkto, parsisiųsto iš interneto, nukopijuoto) ar jo dalių pateikimas kaip savo paties;

- svetimos idėjos ar teorijos perteikimas ar perfrazavimas kaip savos;

- kopijuotų tekstų iš svetimų darbų pateikimas savo darbe be nuorodų į šaltinius;

- kopijuotų tekstų iš svetimų darbų pateikimas savo darbe su nurodytais šaltiniais, bet be kabučių, sudarant įspūdį, kad darbas perfrazuotas autoriaus;

- cituoto teksto (kabutėse) pateikta mažiau nei nukopijuoto teksto iš svetimų darbų, sudarant įspūdį, kad dalis darbo perfrazuota autoriaus;

- nukopijuotame tekste iš svetimų darbų savo darbe padaryti pakeitimai (naudota žodžių inversija, pakeista gramatinė struktūra, padaryti žodžių ar sakinių pakeitimai, sutrumpinta), sudarant įspūdį, kad darbas perfrazuotas autoriaus;

- perfrazuotos ar apibendrintos informacijos iš kitų darbų pateikimas be nuorodų į šaltinius;

- Pažodinis tekstų vertimas iš kitų kalbų;

- duomenų ar informacijos percitavimas iš antrinių šaltinių, nurodant originalų šaltinį;

- netinkamų, klaidingų ar suklastotų šaltinių bibliografinių aprašų pateikimas;

- pamiršimas nurodyti šaltinius tekste ar literatūros sąrašė.

Daugiau informacijos apie plagiatą žiūrėti [Šarlauskienė \(2018\)](#).

Priedai į darbo puslapius neįskaičiuojami. Jie numeruojami atskirai bei turi turėti pavadinimus. Priedų skaičius neapibrėžiamas. Kiekvienas priedas pateikiamas atskirame lape. Baigiamojo darbo tekstas su priedais siejamas nuorodomis.

Priedų puslapiuose viršutinės paraštės dešinėje pusėje rašoma: „1 PRIEDAS“, „2 PRIEDAS“. Jei priedas tik vienas, jis nenumerojamas. Jei yra keli priedai, jie nuo pagrindinio teksto atskiriami lapu, kurio optiniame centre užrašomas pavadinimas „PRIEDAI“.

2. BENDRIEJI BAIGIAMOJO DARBO ĮFORMINIMO REIKALAVIMAI

Baigiamasis darbas rašomas baltame A4 formato (210x297) popieriuje, vienoje lapo pusėje. Rekomenduojama nustatyti tokias *paraštes*: viršutinė paraštė – 2 cm; apatinė paraštė – 2 cm; kairioji paraštė – 3 cm; dešinioji paraštė – 1 cm. Baigiamieji darbai spausdinami kompiuteriu. Siūlomas šriftas – Times New Roman. Darbo kalba turi atitikti bendrinės lietuvių kalbos normas bei specialybės terminiją.

Baigiamojo darbo tituliniam lape nurodoma ([1 priedas](#)):

- logotipas (36x18);
- fakulteto pavadinimas (šriftas – 14 pt, paryškintas, centre, didžiosios raidės);
- katedros pavadinimas (šriftas – 14 pt, paryškintas, centre, didžiosios raidės);
- darbo autoriaus vardas ir pavardė (16 pt, centre, neparyškintas);
- darbo pavadinimas (šriftas – 20 pt, paryškintas, centre, didžiosios raidės);
- studijų programos pavadinimas kilmininko linksniu (šriftas – 12 pt, neparyškintas, centre);
- valstybinis kodas (šriftas – 12 pt, neparyškintas, centre);
- studijų krypties pavadinimas kilmininko linksniu (šriftas – 12 pt, neparyškintas, centre);
- autoriaus vardas ir pavardė (šriftas – 12 pt, neparyškintas, centre);
- darbo vadovo mokslinis laipsnis, visas vardas ir pavardė (12 pt., neparyškintas);
- vietovės, kurioje parengtas darbas, pavadinimas ir toje pačioje eilutėje – darbo parengimo metai (šriftas – 12 pt, centre, neparyškintas);
- Darbo puslapių numeravimas prasideda tituliniu puslapiu, bet jame skaičius „1“ nerašomas.

Kiekvienas baigiamojo darbo skyrius pradedamas naujame lape. Poskyriai ir skirsniai rašomi tame pačiame lape. Po skyriaus, poskyrio ir skirsnio pavadinimo taškas nerašomas. Jei išskirtas 1.1.1. skirsnis, tai turi būti ir 1.1.2. skirsnis. Jei to padaryti negalima, 1.1.1. skirsnis sujungiamas su 1.1. poskyriu. Skyriai, poskyriai ir skirsniai numeruojami pagal hierarchiją. Po skaičiaus būtina rinkti tašką, palikti tarpą ir rinkti pavadinimą.

Teorinės ir empirinės dalies skyriai numeruojami iš eilės. Kiekvienas skyrius – *įvadas*, *teorinė dalis*, *empirinė dalis*, *išvados*, *literatūros sąrašas*, *priedai* – rašomi naujame lape didžiosiomis raidėmis (A lygio antraštė). Jei teorinė ir empirinė dalis susideda iš kelių poskyrių, jie numeruojami arabiškais skaitmenimis.

Tarpas tarp skyrių, poskyrių, skirsnių pavadinimų ir teksto yra 12 pt. Skyrių ir poskyrių pavadinimai centruojami. Tokios darbo antraštės, kaip turinys, įvadas, išvados, literatūra

vadinamos A lygio antraštėmis, nenumerojamos ir rašomos didžiosiomis raidėmis paryškintai 14 pt šriftu eilutės viduryje (5 pav.). Teksto pastraipų pradžia turi būti 1,5 cm nuo kairiosios paraštės. Tarpas tarp teksto eilučių turi būti 1,5 eilutės (1,5 line). Kiti baigiamojo darbo šrifto nustatymai pateikiami 13 lentelėje.

LENTELIŲ SĄRAŠAS (A lygio antraštė/ Heading 1)
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS (A lygio antraštė / Heading 1)
SANTRAUKA (LIETUVIŲ IR UŽSIENIO KALBOMIS) (A lygio antraštė / Heading 1)
ĮVADAS (A lygio antraštė / Heading 1)
1. SKAUSMAS POOPERACINIŲ LAIKOTARPIŲ (A lygio antraštė / Heading 1)
1.1. Alternatyvūs skausmo malšinimo būdai (B lygio antraštė / Heading 2)
<i>1.1.1. Klasikinės muzikos terapijos poveikis (C lygio antraštė / Heading 3)</i>
1.2. Biologinio senėjimo teorijos (B lygio antraštė / Heading 2)
...
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS (A lygio antraštė / Heading 1)
LITERATŪRA (A lygio antraštė / Heading 1)

4 pav. Darbo dalių antraščių žymėjimas

13 lentelė. Rekomenduojami studijų darbų šrifto nustatymai

Teksto tipas	Šrifto dydis, pt	Šrifto lygiuotė	Šrifto pobūdis
Pagrindinis tekstas	12	Abipusė	Paprastas šriftas Pirmos eilutės atitraukimas – 1,5 cm Tarpas tarp eilučių – 1,5 eilutės Nėra tarpo tarp pastraipų
A lygio antraštė	14	Centre	Paryškintas šriftas Didžiosios raidės Tarpas tarp pavadinimo ir teksto – 12 pt
B lygio antraštė	14	Centre	Paryškintas šriftas Tarpas tarp pavadinimo ir teksto – 12 pt
C lygio antraštė	12	Centre	Paryškintas, pasvirasis šriftas Tarpas tarp pavadinimo ir teksto – 12 pt
Lentelės pavadinimas	12	Centre	Pasvirasis šriftas Tarpas po pavadinimu – 6 pt

Teksto tipas	Šrifto dydis, pt	Šrifto lygiuotė	Šrifto pobūdis
Informacija lentelėje	11	Stulpelio antraštė ir paantraštė – centre	Paryškintas šriftas
		Tekstas – kairėje Skaičiai – centre	Paprastas šriftas
Paveikslų pavadinimas	12	Centre	Pasvirasis šriftas Tarpas virš pavadinimo – 6 pt
Literatūros sąrašas	12	Kairėje	Tarpas tarp eilučių – 1,5 eilutės Atvirkštinė įtrauka – 0,8 cm Laikytis bibliografinių nuorodų sudarymo rekomendacijų

Spausdinant tekstą, tarp žodžių paliekamas tik vienas tarpas. Taškas, kablelis, dvitaškis, kabliataškis, klaustukas spausdinami po žodžio paskutinės raidės be tarpo, o po šių ženklų paliekamas vienas tarpas.

Tekste prieš brūkšnį ir po jo paliekamas vienas tarpas. Išspausdinus atidaromuosius skliaustelius, toliau tekstas spausdinamas be tarpo. Uždaromieji skliausteliai spausdinami iš karto po paskutinio ženklo (kaip ir taškas, kablelis). Kabutės spausdinamos taip pat. Lietuvių kalboje kabutės žymimos: išskiriamą žodžio pradžioje du kableliai apačioje, o citatos ar kito išskiriamą žodžio pabaigoje – viršuje (pavyzdžiui, Įsakyme „Dėl gaivinimo standartų patvirtinimo“).

Visi darbo lapai turi būti sunumeruoti. Puslapių numeriai pradedami žymėti nuo antrojo (titulinis lapas nenumeruojamas) arabiškais skaitmenimis apatinėje paraštėje dešinėje be taškų ir brūkšnelių.

Jei teorinėje dalyje yra sudaromi įvairūs sąrašai, jie numeruojami, kai yra svarbi eilės tvarka, pavyzdžiui, instrukcijose. Numeruojama arabiškais skaitmenimis, pavyzdžiui:

Gydytojo iškviatimo į namus tvarka:

1. Gydytojo konsultacijai namuose pacientas registruojasi registratūroje arba telefonu.
2. Gydytojas konsultuoja namuose, jei pacientas dėl sunkios būklės pats negali atvykti į centrą.
3. Kitais atvejais pacientas į konsultaciją atvyksta pats arba yra atvežamas greitosios medicinos pagalbos automobiliu.

Jei išvardintų punktų seka nesvarbi, galima naudoti taškelius, brūkšnelius ar kitokius skyriklius. Reikėtų vengti sudėtingos numeravimo sistemos, siekiant pateikti iš karto keletą sąrašų. Geriau juos išskaidyti. Kad ir kokios rūšies sąrašas būtų naudojamas, visi jame išvardinti teiginiai turi būti vienodo formato, išlaikomas skiriamųjų ženklų vienodumas, pavyzdžiui:

Pacientas, pasireiškus indikacijoms, siunčiamas įforminus siuntimą:

- į stacionarą (ligoninę) ar dienos stacionarą;
- į specialisto konsultaciją;

- į kitas gydymo įstaigas;
- į sanatorijas ir reabilitacinio gydymo įstaigas.

3. BAIGIAMOJO DARBO GYNIMAS

Studentui baigiamąjį darbą leidžiama viešai ginti tik patikrinus jį su teksto sutapties įrankiu Turnitin. Baigiamojo darbo plagiato patikra vykdoma Moodle aplinkoje sukurtoje baigiamųjų darbų klasėje. Baigiamąjį darbą leidžiama viešai ginti, kai jame nėra teksto sutapties atvejų, kurie gali būti interpretuojami kaip plagiatas. Detaliau apie baigiamojo darbo plagiato patikros procedūras žr. [Baigiamųjų darbų plagiato prevencijos procedūros Kauno kolegijoje](#), [Turnitin plagiato prevencijos įrankio naudojimo tvarka](#) ir [Plagiato prevencijos sistemos Kauno kolegijoje aprašas](#).

Prieš viešąjį gynimą baigiamąjį darbą studentas privalo pristatyti katedros baigiamųjų darbų peržiūroje bei koreguoti darbą atsižvelgiant į peržiūroje išsakytas pastabas ir rekomendacijas. Baigiamojo darbo galutinį variantą studentas turi įkelti į Moodle aplinką Word'o formatu. Viešojo gynimo metu studentas pristato parengtą baigiamąjį darbą: trumpai aptaria pasirinktos temos aktualumą, tyrimo problemą, objektą, tikslą bei uždavinius, metodologiją, pristato tyrimo rezultatus, išvadas ir rekomendacijas. Plačiau apie pasirengimą darbo pristatymui, rekomendacijas skaidrių rengimui žr. [Kauno kolegijos Medicinos fakulteto savarankiškų rašto darbų rengimo ir įforminimo metodinės rekomendacijos](#) (49 p.). Parengtą studento baigiamąjį darbą vertina [darbo vadovas](#) (pateikia atsiliepimą), [recenzentas](#) bei baigiamųjų darbų vertinimo komisija.

LITERATŪRA

1. Daubarienė, J. (2018). *Literatūros analizė studijų darbuose*. Kaunas. Prieiga per internetą: <http://dspace.kaunokolegija.lt/handle/123456789/91>
2. Kaip rašyti darbus. Prieiga per internetą: <http://biblioteka.kaunokolegija.lt/zinok/kaip-rasyti-darbus/>
3. Kauno kolegijos baigiamųjų darbų rengimo, gynimo, saugojimo ir kvalifikacinių egzaminų organizavimo tvarkos aprašas. Patvirtinta Kauno kolegijos Akademinės tarybos 2016 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr (2.22)-3-17 (2020-12-21 Nr. (2.2.)-3-65 redakcija galioja nuo 2021-02-01). Prieiga per internetą: <https://dok.kauko.lt/tvarkos-ir-taisykles/akademine-taryba/akademines-tarybos-pasitariami/at-nutarimais-patvirtinti-dokumentai/kauno-kolegijos-baigiamuju-darbu-rengimo-gynimo-saugojimo-ir-baigiamuju-egzaminu-organizavimo-tvarkos-aprasas-%28-aktuali-redakcija-%29/view>
4. Plagiato prevencijos sistemos Kauno kolegijoje aprašas. Patvirtinta Kauno kolegijos akademinės tarybos 2018 m. lapkričio 20 d. nutarimu Nr. (2.2.)-3-29. Prieiga per internetą: <http://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2018/11/Plagiato-prevencijos-sistemos-Kauno-kolegijoje-aprasas.pdf>
5. Šarlauskienė, L. (2018). *Informacijos šaltinių naudojimas studijų ir mokslo darbuose*. 3-asis leid. Kaunas. Prieiga per internetą: <http://dspace.kaunokolegija.lt/handle/123456789/109>
6. Turnitin plagiatų prevencijos įrankio naudojimo tvarka. Patvirtinta Kauno kolegijos direktoriaus 2018 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr.1-435. Prieiga per internetą: http://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2015/12/Turnitin_plagiato_prevencijos_irankio_naudojimo_tvarka.pdf

PRIEDAI

FAKULTETO PAVADINIMAS
KATEDROS PAVADINIMAS

Autoriaus vardas ir pavardė

BAIGIAMOJO DARBO PAVADINIMAS

Profesinio bakalauro baigiamasis darbas/projektas

Studijų programos pavadinimas (*kilmininko linksniu*) studijų programos
valstybinis kodas (*įrašykite*)

Studijų krypties pavadinimas (*kilmininko linksniu*) studijų krypties

Vadovas: mokslinis laipsnis Vardas Pavardė

Konsultantas: mokslinis laipsnis Vardas Pavardė

Miestas, metai

**MEDICINOS FAKULTETAS
KATEDROS PAVADINIMAS**

BAIGIAMOJO DARBO VADOVO ATSLIEPIMAS

20__ m. _____ d.
Kaunas

Studentas (-ai)

Baigiamojo darbo tema:

Studijų programa

BAIGIAMOJO DARBO VERTINIMAS

1. Temos aktualumas, naujumas ir praktinė baigiamojo darbo reikšmė
2. Darbo loginis nuoseklumas (temos, tyrimo objekto, tikslo, uždavinių, taikomų metodų ir gautų išvadų sąsajos)
3. Gebėjimas sisteminti ir vertinti medžiagą
4. Problemos sprendimo racionalumas
5. Darbo rezultatų, išvadų bei pasiūlymų pagrįstumas
6. Naudoti literatūros šaltiniai (naujumas, įvairovė, akademinis sąžiningumas ir kt.)
7. Spausdinimo, tekstinės bei vaizdinės medžiagos pateikimo kokybė
8. Darbo lietuvių kalbos taisyklingumas
9. Darbo privalumai
10. Darbo trūkumai
11. Darbo atlikimo sistemiškumas ir savarankiškumas
12. Darbo plagiatų patikros išvada
13. Siūlymas dėl darbo gynimo viešajame kvalifikacinės komisijos posėdyje

Baigiamojo darbo vadovas (-ė):

(pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

**MEDICINOS FAKULTETAS
KATEDROS PAVADINIMAS**

BAIGIAMOJO DARBO RECENZIJĄ

20__ m. _____ d.

Kaunas

Studentas (-ai):

Baigiamojo darbo tema:

Studijų programa:

Darbo apimtis ____ psl., literatūros sąrašė ____ šaltinių. Darbe yra ____ lent., ____ pav., ____ priedų.

Nr.	Vertinimo kriterijai	Atitikimas baigiamajam darbui keliamiems reikalavimams		
		Atitinka	Iš dalies atitinka (pakomentuoti)	Neatitinka (pakomentuoti)
1.	Pasirinktos temos aktualumas, praktinė baigiamojo darbo reikšmė			
2.	Tyrimo parametrų (problemos, objekto, tikslo, uždavinių) tikslumas ir tarpusavio dermė			
3.	Autoriaus susipažinimo su kitų autorių darbais ir šaltinių panaudojimo darbe tikslingumas ir korektiškumas			
4.	Tyrimo metodikos aprašymo aiškumas, logiškumas			
5.	Tyrimo rezultatų interpretavimo lygis			
6.	Išvadų atitiktis uždaviniams, rekomendacijų pagrįstumas			
7.	Privalomi darbo struktūros elementai, apimties tinkamumas ir struktūrinių dalių subalansuotumas, dalių pavadinimų atitiktis tekstui			
8.	Spausdinimo, tekstinės bei vaizdinės medžiagos pateikimo kokybė, logiškumas			
9.	Rekomendacijų praktinis pritaikomumas			

Darbo privalumai:

Darbo trūkumai:

Papildomos pastabos ir klausimai:

Išvada ir įvertinimas pažymiu:

(10 – puikiai, 9 – labai gerai, 8 – gerai, 7 – vidutiniškai, 6 – patenkinamai, 5 – silpnai, 4, 3, 2, 1 – nepatenkinamai)

Recenzentas:

_____ (įmonė, organizacija, pareigos)

_____ (parašas)

_____ (vardas, pavardė)

Kaunas, 2021. Užsakymas I-2360.
Leido Kauno kolegijos Reklamos ir medijų centras,
Pramonės pr. 20, LT-50468 Kaunas